

Sherlockiana

MEDDELELSER FRA
SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK
THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Nr. 4, 2023 * 68. Aargang

"I hear of Sherlock everywhere"

Aarsmødet 6. januar 2024

Klubbens årlige stormøde med tilhørende generalforsamling holdes **lørdag den 6. januar kl. 18-23**, og det holdes igen i **Frederiksberg Rådhuskælder, Smallegade 1** - på Frederiksberg, naturligvis.

Aftenens menu:

- Forret: Lakseroulade af røget laks, spinat, ristede boghvedekerner og grøn urteolie
- Hovedret: Indbagt oksefilet, trøffelcreme, serranoskinke, rodfrugtpuré, rødvinsglace og sæsonens garniture
- Dessert: Gateau marcel og vaniljecreme
- Kaffe

Der vil være et vegetarisk alternativ, men det kan først præciseres senere. Ønsker man det, skal man meddele det ved tilmelding. Der serveres kaffe til desserten, og de traditionelle skåler udbringes som altid i portvin.

Menuen koster 395 kr. pr. kuvert, som betales enten kontant eller med MobilePay på selve aftenen. Kontingent for 2024 (200 kr.) må også meget gerne betales samtidig. Drikkevarer køber man selv i baren.

Generalforsamlingen følger denne velkendte dagsorden:

1. Valg af dirigent og referent
2. Præsidentens beretning
3. Skatmesterens beretning
4. Valg af præsident, bestyrelse og revisor
5. Forslag fra bestyrelsen
6. Forslag fra medlemmerne
7. Eventuelt

Som vanligt udbringes en række traditionsrige skåler, og der er plads til forskellige oplæg og indslag i løbet af aftenen. Har du selv noget du gerne vil præsentere, berette om eller annoncere, tøv da ikke med at melde tilbage.

Præsidenten har et billedrigt indlæg, og bestyrelsen har også spændende nyt om jubilæumsårs mødet i 2025.

Bindende **tilmelding** gives til præsidenten senest **30. december** på email (stackhurst@gmail.com).

Operache i Malmø, I

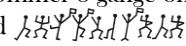

På dette festklædte billede ses en gruppe medlemmer af Sherlock Holmes Klubben (vi kan kalde dem Anders, Mikael, Mia, Palle, Svend og Mikkell) som brugte nogle timer den første søndag i advent på at opleve Malmø og overvære et syngespil på Malmö Operas lille scene, Operaverkstan. Det var den sidste opførelse af operaen *Sherlock & sangerskan* efter en måneds forestillinger. Sagen om Sherlock og sangerinden var en enakts-opera som varede en lille time. Selv er jeg mere til operaer af den normale treakters-type. For at kompensere for denne mangel på operanormalitet har jeg opdelt min omtale i tre akter.

Det var ikke nogen overraskelse at sangerskan var opera-sangerinden Irene Adler. Operaen byggede på novellen "A Scandal in Bohemia" plus detaljer fra andre conansteder.

Sort var den dominerende farve i såvel dekoration som orkester, idet de fire musikere, som sad på scenen - Inga Zeppezauer (violin), Annika Bjelk (klaver), Ola Denward (klarinet) og Viktor Nordliden (cello) - var iført sorte habitater og udstyret med sort hår, alle med en iøjnefaldende sort spytkrølle på den hvidsminkede pande. De få klare lyspunkter på scenen var musikernes hvide ansigter og skjorter og nodeark. Og kridtbogstaverne RACHE på en sort tavle i Sher-

Sherlockiana udkommer 3 gange om året

Redaktør: Svend Ranild
redaktion@sherlockholmesklubben.dk

Grundlagt i 1956 af A. D. Henriksen

ISSN 0902-0330 / Sat med Baskerville

En tilfældig krydsning?

Hjemme hos os er søndagen den dag hvor vi kaster os over *Politikens* overskuelige men vanskelige krydsogtværs med den dækkende titel "Svær men fair". For nogen tid siden (10. september) blev jeg glad overrasket da jeg opdagede at to af løsningsordene krydsede hinanden og sam-

I	F	T	TAL FORFATTER	O	T	T	E
S	L	E	S	K	VESEN	G	E
T	E	C	ROMERTAL	D	R	E	
HYNNE UDØD	G	L	O	R	I	A	PERIODE STAVNE
U	M	T	S	LØV-MED	T	O	R
F	A	N	T	S	K	I	L

men skrev et navn kendt fra Conanen, sådan som det ses på dette udsnit af opgaven. Det kunne ikke være tilfældigt, mente jeg og kontaktede krydsordskonstruktøren, Ole Svendsen, og spurgte om han havde gjort det med vilje.

Han blev forbavset over min opdagelse og sagde at det havde været et rent tilfælde. Han holdt meget af Doyle og Holmes og brugte regelmæssigt Sherlock Holmes-referencer i sine opgaver. Men ikke her. Kan der mon alligevel have været tale om en ubevidst drillende skabelsesakt?

En gåde: I udsnittet står et ord hvis begyndelse og ende er klippet af: "fantskil". Kan læseren regne ud hvad ordet er? Det kan hjælpe at gå i dybden med spørgsmålet.

Manden på skorstenen

I 1991 blev en statue af Sherlock Holmes, skabt af Gerald Ogilvie Laing, opstillet i Edinburgh, Arthur Conan Doyles fødeby. I 2018 blev statuen fjernet og gemt på et lager da der skulle udføres en gennemgribende renovation af pladsen hvor den stod. Arbejdet blev færdigt i år, og den 13. september blev statuen genopstillet på en ny sokkel, som vist her. Man kunne fristes til tro at statuen forestiller en skorstensfejer i karnevalskostume eller en julemand med en fjollet hue. Vil man se den mere stilsikre sokkel som Holmes tidligere har stået på, kan man se et turistfoto af den på side 34 i *Sherlockiana* 2020, nr. 2-3. En dansk turist har stillet sig op ad den, så statuens naturlignende størrelse kan konstateres. Den skarpøjede læser vil kunne se at denne turist er Michael Skov Lambek, som har sat et markant aftryk i dette nummer af *Sherlockiana*.

Operache i Malmø, II

locks lejlighed. Men det ord har jo ingen rolle at spille i novellen, så er der en skjult pointe her?

Sherlocks lejlighed? Ja. Ligesom i novellen bor Watson ikke i 221B da historien begynder. Han kommer på besøg efter fire måneders fravær, opfyldt af sit nye liv som ægtemand. Samtalen som han og Holmes indleder, er spækket med Holmes' deduktioner og indeholder også Holmes' demonstration af sin blodtest, lånt fra *A Study in Scarlet*. Et andet lån herfra er Watsons opregning af Holmes' viden og mangel på samme i den følgende scene. Deduktionsscenes klimaks er Holmes' spørgsmål til Watson om antallet af trapetrin op til lejligheden og hans absurde konklusion at Watson hermed viser at han "ser, men observerer ikke."

Og ligesom i novellen får de nu besøg af den maskerede konge som forelægger Holmes den penible sag om fotografiet der dokumenterer hans utilstedelige forhold til den smukke operasangerinde Irene Adler. Og her må man indskyde at Irenes profession må have været årsagen til at det er netop denne historie fra Conanen som blev udgangspunkt for at skabe værket da Operaen bestilte det. Librettisten er Maria Sundqvist, som er kunstnerisk leder af Operaverkstan, så hun bestilte librettoen hos sig selv.

Komponisten er Lars Ljungberg, som jeg heller ikke ved noget om, men høflighedshensyn byder mig at nævne ham. Jeg kan ikke selv sætte ord på musikken, så her indfører jeg et notat fra Mikael Skov Lambeks musikalske hånd: "Midt på scenen spillede violin og cello pizzicato som en 'Scherzo misterioso' sammen med en uhyggelig klarinet i weimarkabaretstemning, der ikke var ganske upassende med en victoriansk/edwardiansk Holmes." Så er det vist sat på plads.

Musikken flød kontinuert igennem hele operaen. Der var ingen enkeltstående "numre", som publikum kunne nynne når de forlod teatret. Bortset fra en situation i begyndelsen og i slutningen, hvor Irene får sine soloøjeblikke.

Her stødte publikum imidlertid på et ikke ualmindeligt problem angående kvindelige operasångerskor: Man kan sjældent forstå hvad de synger. Hvad de mandlige sangere angik - Holmes: tenoren Tor Lind, Watson: barytonen Ola Heinpalu, kongen: tenoren Theodor Ugglä - var publikum bedre stillet. For de danske publikummer var det bestemt en fordel at de (vi) kendte historien i forvejen og kunne udfylde de uforståelige øjeblikke. Men den hjælp havde hverken danskerne eller svenskerne ved Irenes to soli. Efter forestillingen betroede Maria Sundqvist mig at teksterne i de to numre var oversættelser af to tekster som intet havde med Holmes at gøre: Heinrich Heines digt *Lorelei* om den smukke nymfe der lokker mænd i fordærv med sin sang uden at ville det, og Hugo Salus' digt *Einfaßiges Lied*, der handler om en konge der mister sin krone. To tekster som har med Irenes historie at gøre. Irene sang sin første solo i fuldt divaornat og den anden i harlekindragt. Sidstnævnte var ikke indlysende, men det var den første. Den skønne Irene/Elin sang, halvt omgivet af musikerne, som havde fået tilføjet et ekstra medlem: Holmes forklædt som violinist (med paryk og overskæg) mens han cirkledede omkring Irene i den udspionering af hende, der i novellen krævede en forklædning som staldkarl.

I hear of Sherlock everywhere

Af Michael Skov Lambek

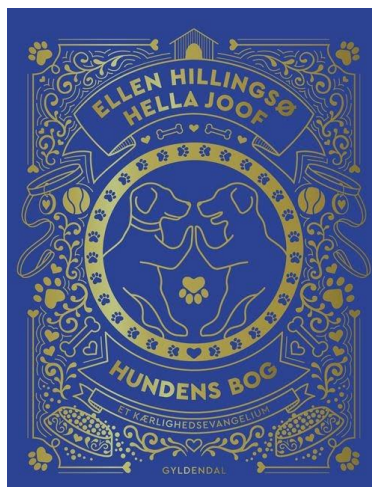
Den 30. juni 2021 kunne man læse i *Politiken*, at den svenskbaserede streamingtjeneste Storytel havde sikret sig rettighederne til at sende Sherlock Holmes ud på nye eventyr i hele tre nye historier! Det skulle foregå i tre lydbøger, som efter planen skulle lanceres på alle Storytel-markeder verden over i foråret 2022 (ligesom de på længere sigt også kunne udkomme som trykte bøger og i tv- & filmversioner). I spidsen for det forfatterhold, der skulle skabe de nye Sherlock-eventyr, stod den forfatter, som Saxo kender som *Athony Horowitz* sammen med Storytels executive producer, danske Søren Vestergaard; så dét lød jo storartet!

Den 12. oktober 2023 skriver *Politiken* så, at samme Vestergaard er sagt op fra Mofibo! Og Mofibo er ikke blot Danmarks største streamingtjeneste; det er også en del af den internationale gigant Storytel, som altså nu har "omorganiseret sin originalafdeling" (som det hedder, når man fyrer medarbejdere). I en længere årrække havde den danske division ellers ladet os høre, at den havde arbejdet "koncentreret på at opbygge sit eget forlag, der skulle udvikle nyskabende historier ud fra data om, hvad lyttere klikker på, bruger meget tid på og vil have mere af"! Men åbenbart har ikke nok lyttere klikket på Sherlock – så nu er det slut med at udvikle særlige lydfortællinger om Mesteren. Vi bliver en mere og mere eksklusiv Klub ...

Vil vi høre nyt i sagen om Mofibo? Hvad vil der ske med Mesterens digitale eftermæle?? Og vil Saxo fortsætte med at stove Horowitz' fornavn forkert???

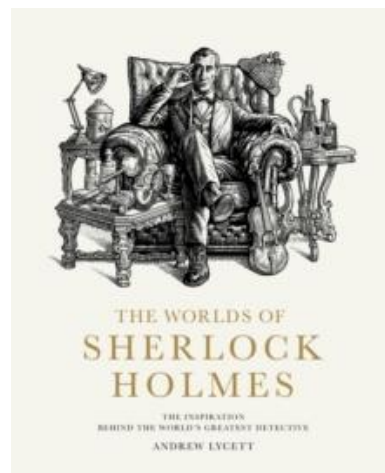
Men mens digitale lydbøger forgår, er det da godt, at gammeldags papirbøger består! I modsætning til foregående år er der i 2023 dog ikke mange **sherlockianske boggaver** at lægge under træet (eller, som tilfældet nok er med langt de fleste læsere af denne slags: at rende ud og købe til sig selv med det samme!). Men trofaste læsere af dette blad skal dog ikke snydes for sæsonens relevante udgivelser, så årstidens korrespondenter har gravet dybt i udkanterne af både selve emnet – og ikke mindst deres egen formåen ...

Hella Joof & Ellen Hillingsø: *Hundens bog – Et kærligheds-evangelium* (Gyldendal 2023): Nok ikke mange sherlockianeres første svar på, hvad årstidens nye conaniske bogudgivelse er? Men ligesom tusindvis andre, elsker Hella Joof og Ellen Hillingsø hunde. De tabte tidligt (Hellen) og sent (Ella) deres hjerter til vore firbenede følgesvende, og som hundemennesker kan de selvfølgelig ikke forestille sig et liv uden labrador, hår i maden og på tøjet, samt et generelt svineri og manglende konsekvens i deres ellers så pæne hjem. Så på med hundesnoren og tag med ud på en lang gåtur, hvor man undervejs kan læse om lorte-reglen, hunde i sengen, kalket afføring, tiggeri, svenske øjne, hundeterapi, dykke ned i brevkasser for hunde og mennesker, synge hundesange og læse digte og fortællinger om nogle af de mange hunde i vor kulturhistorie – **inkl.** den mest litterært berøgtede firbenede: den hund der basker vildt med halen! Så ingen mislyde i

denne bog (men det ville nu også være yderst irrelevant). Således skriver Hella & Ellan om *Den Hund*: "Krimien er fra 1901 og kan varmt anbefales, nyd den på en kold regnvejrsdag med en varm toddy liggende i sengen under dynen og med din hund i fodenden". Der er ikke forlydender om, hvornår bogen udkommer på lydbog: VUF!

Andrew Lycett: *The Worlds of Sherlock Holmes: The Inspiration Behind the World's Greatest Detective* (Frances Lincoln 2023): Læsere af dette blad begge vil nikke – enten søvndruknende eller genkendende – til navnet Lycett: ja, det er ham med den store biografi om Conan Doyle, *The Man Who Created Sherlock Holmes* fra 2011, og ham, der venligst besvarede det ene af tidens mest presserende spørgsmål: Gik den unge skibslæge Arthur fra hvalfangerskibet *The Hope* overhovedet i land oven på den grønlandske kontinentalsokkel – og hvorfor ikke? (og hvordan kan dette på nogen som helst måde siges at være relevant i dagens forsøgsvis dekolonialiserede rigsfællesskab?) Selvsamme biograf Lycett har nu begået, som det hedder i visse bogkredse, en ny *tome*:

stor i format, kronologisk i gennemgang, og koloreret i illustrationerne – en ny tome i den lange række af gamle tomer i stort format, kronologisk gennemgang, og kolorerede illustrationer. Således undersøger Lycett, hvad der udgør Mesterens verden: Holmes' egen interesser, personlighed og mytologiserede biografi side om side med DoYLES. Fra den victorianske faibles for detektion og seancer – til den nutidige udvikling af videnskab og psykologi – samler bogen alt, der inspirerede d'herrer Doyle, Watson & Holmes til at udvikle verdens første, største, mest gådefulde og mest genkendelige detektivhelt. Eneste mislyd ved denne ellers lydefri udgivelse, er, at den er sat med de mindste typer i sættekassen: så en stor del af de intenderede læsere simpelthen ikke kan udleve den intention: at læse den. Ikke med nemhed eller velbehag i al fald. Så nok er denne tome stor og illustreret; men ikke

så stor og illustreret, at den udgør nogen decideret *coffee table book*.

Lars-Martin Sørensen: *Dansk stumfilm* (Lindhardt & Ringhof 2023): Nok ikke få sherlockianeres tredje svar på, hvad årstidens nye conaniske bogudgivelse er? Til gengæld er *Dansk stumfilm* titlen på en rigtig, ny coffee table bog, som tager læseren med tilbage til dansk stumfilms storhedstid i begyndelsen af det 20. århundrede: dengang idérige iværksættere så muligheder i et nyt medie og skabte internationale succeser fra en kolonihavegrund i Valby – *dog uden at nævne Nordisk Films Holmæsserie* ... Hvor skuespillere som Asta Nielsen & Valdemar Psilander gjorde kometkarriere og blev verdenskendte superstjerner over night – *dog uden at nævne Otto Lagoni eller Forrest Holger-Madsens Holmesfigur* ... En spændende tid, hvor kreativitet og skabertrang var i højsædet, og hvor publikum konstant var sultent efter mere – *dog uden at nævne tilskuernes Holmes-sult* ...

Dét, bogen dog nævner, er stumfilm, som udpenslede hallucinationer – ”blandt andet inspireret af Sherlock Holmes, der heller ikke gik af vejen for bevidsthedsudvidende substanser”. Og senere nævnes Douglas Fairbanks, der gav den fuld skrue som ’videnskabelig detektiv’ – ”ikke ulig den allerede nævnte Sherlock Holmes”. Sådan en bog om stumfilm burde også være lydefri; men altså kun en passant nævnes Mesteren som ét af tidens fænomener – ikke decideret som flere af de toneangivende stumfilm fra Nordisk! Så, når alt kommer til alt, skal den kræse kompletist måske nok alligevel ikke ønske sig denne bog under juletræet i år.

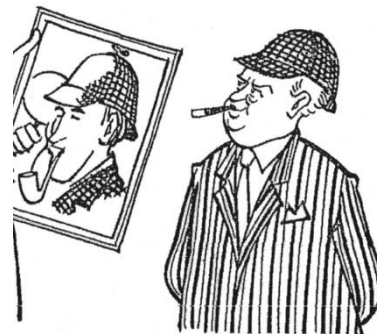
The Singing Detective: Sherlock Singalong 10. oktober 2023

Aldrig har sanseverbet i øverststående conancitat været mere relevant: thi det var især høresansen, der kom på arbejde, da der i efteråret afholdtes sangaften i hovedstadens scionselskab med musiktema: *The Singing Detective*! En lille gruppe medlemmer havde modigt trodset det behagelige efterårsvejr og var troppet op hjemme hos en scatmester; og ud over lyden af indtagelsen af en gullasch (ungarsk), samt et par foredrag, hvori emnet musik ikke viste sig helt irrelevant, skulle der også lyttes til en sang (gammel dansk) eller to med mere eller især mindre relevans (sherlockiansk); og afsyngningen heraf skulle de fremmødte medlemmer selv stå for – til akkompagnement af akustisk guitar og udpræget brugsklaver!

”Manden, der ikke kom igen (En studie i blødt)”: Mel. ”Conan Døjle var fra Kerteminde” – vi lagde ud med denne for at varme stemmer op, fordi melodien er kendt. Teksten er tidl. bragt i *Sherlockiana* 2015:1, hvor Wamberg skrev, at

den blev bragt i *Blæksprutten* 1930 i anledning af Conan Doyle’s nylige død, og dét har man åbenbart kunnet gøre grin med nogenlunde omgående, uden at nogen gik hen og blev fornærmede! Om det er Axel Henriques, der har digtet visen, eller Per Barfoed (Ærbødigheds bror), vides ikke, men sjov er den.

”Aalborgs Sherlock Holmes”: Mel. ”På Sjølund’s Fagre Sletter” – stammer fra *Jyllands-Posten*, 17. nov. 1977 og blev oprindeligt skrevet af en ”Rimus” som hyldest til den mand i Aalborgs verden, om ikke i hele verden, der dengang vidste mest om Mesteren: den anden mester, Henry! Ikke så sherlockiansk igen, men tidl. bragt i *Sherlockiana* 1977:4.

”Sherlock Holmes’ Fødselsdag”: Mel. ”En sekstur, ak i det lille ord” – ukendt melodi for alle, der ikke har gået til dans, men meget iørefaldende! Anonym tekst igen fra *Blæksprutten* 1954 i anledning af Mesterens centenary, der nævner tidens andre store kendte såvel som i dag aldeles ukendte detektiver. Ikke tidl. i bladet? (*Nu er den her – Red.*)

”Alder”: Mel. ”Hvad jeg nu’nte tror, jeg gør” – lejlighedssang fra 1902 og fra Bjarne Nielsens samling, om en nu ganske ukendt disputs mellem Sven Lange (dansk forfatter & litteraturkritiker) og Martinius Nielsen (dansk skuespiller & teaterdirektør) om, hvor gammel Shakespeare (eng. dramatiker) havde tænkt sig Hamlet (dansk prins) – med Mesteren (eng. mester) som eks. i et enkelt vers. Efter sigende fra Axel Henriques’ ”Sganarels Kjøbenhavnviser”, men hvem der har forfattet den, er ikke tydeligt.

”Baker Street”: Mel. ”Åh, den Vej til Mandalay” – fordi den gamle klassiker bare er go’! Tekst som bekendt af Klubbens poetiske Medlemsminister: FUTTE-FUT!

”Sherlock Holmes Klubben’s Sang”: Mel. ”Auld Lang Syne” – ukendt, *aldrig tidl. offentliggjort* tekst af A.D. Henriksen på maskinskrivet ark fra Bjarnes samling. Forældet sprog & gammeldags opfattelse af Holmes i dag, men stadig sjov at synge, om ikke andet som historisk kuriosum! Måske en oplagt tilføjelse til et kommende Aarsmøde?

The Speckled Gang of Copenhagen & A Speckled Band of Gipsies

Efter alle disse sjove sange var sunget & altså hørt, genlød aftenens møde så af to yderligere musikalske emner: det første kan vi ikke trykke, da det er blevet væk (<https://www.publimus.dk/artikler/titelsekvensen-der-blev-væk>); men det andet var en adressering af et *andet* af tidens mest presserende spørgsmål, der utvivlsomt har ramt alle, der har set BBC’s serie med Cumberbatch & Freeman: Når nu nutidens ærkebritiske og victorianskbaserede detektivhelte løber hen over nutidens streamingskærm, *hvorfor lyder de så så meget som ØSTEUPAÆISKE ZIGEUNERFOLK?*!

- Naturligvis skal vi have tyskerne
med igen.

SHERLOCK HOLMES' FØDSELSDAG

Forskere mener at kunne fastslå, at mester-detektiven i år fylder 100 år

Mel.: En sekstur, ak i det lille ord.

En årle morgen i Baker Street,
da Holmes med sin lup og i ternet tweed
passered entrén
på vej efter té'n,
blev mesteren stiv som en sten.
Thi ført ved Moriarti's hånd
kom Baskervilles køter i bånd,
og den gav pote nok så net,
mens begge to sang i duet:
»Og dette skal være vor Sherlock til ære!
Vor hjertligste hyldest vi her vil frembære,
for ingen kan gemme på gammelt nag,
når Holmes fylder 100 år i dag.«

»Næh hillemænd! Blir' jeg 100 år!
Ak ja kære venner, hvor tiden går!«
Og ind han dem bød,
og tévandet flød,
og Watson løb ned efter brød.
Men knap nok var man bænket, før
det atter ringed på husets dør.
Og ind kom dr. Nicola
med kat og en sort chapeaubas.
Han bragte som gave det seneste skrig i
mahognitræsskabe med indlagte lig i
som tak for al udvist opmærksomhed
mod tyve og skurke til 12. led.

Jo det blev den festligste fødselsdag.
Forbryderne indfandt sig slag i slag.
Blandt gutternes slæng
vi nævner i flæng:
Fu Manchu, Arsene Lupin,
Mabuse, M, Monsieur Peaty
og meget unge hr. Gregory.
Og Watson skælved som et siv
af angst for sit gods og sit liv.
Men Holmes tog fiolen til hagen og spilled,
så øjnene dugged og tårerne trilled
— især da han nynnede til fedlens spil
»Dengang jeg var tyve, var tyve til!«

Og dog blev festen først rigtig høj,
da gæsterne kom fra den anden fløj,
især sergent King,
som glad gik omkring
og talte med Bolle og Ring.
Man søn og fader Cardby så
(den unge med blodtud og plastre på),
og sidenhen kom hånd i hånd
Nick Carter og Pinkerton.
De følte sig begge i starten lidt hemmet
— de bor jo til daglig på alderdomshjemmet.
men begge lo muntert og uforknytt,
da de så, Rocambole var også mødt.

Lord Wimsey råbte til Father Brown:
»How are you old fellow! Come here, sit down!«
Pr. nul komma fem
kom sjusserne frem,
og begge drak dus med M.
Maigret var lovlig stærk på fransk,
Fu Manchu var ditto på østerlandsk,
og Watson sad og smilte blegt
til skiftevis Jekyll og Hyde.
Mabuse lod vidner og fyldepen hente
og laved på stedet et nyt testamente,
hvorved han betænkte »Den tynde mand«
og sammes elendige foderstand.

Og flasker klukkede, mens tiden randt.
Og Watson han sukede, mens spritten svandt:
»Det'r pinende galt,
det'r katastrofalt!
Hvornår bli'r vor købmand betalt!!«
Men først da det var langt ad nat,
og Baskervill's hund og Nicola's kat
kom op at slås med fynd og klem,
gik gæsterne nødtvungent hjem.
»Godnat, kære Watson,« sa' værten fornøjet,
»nu trænger vi to til en lille på øjet.
Om 100 år skal vi på'en igen!
Og ræk mig så sprøjten. Godnat, min ven.«

Som skrevet står på forrige side, blev denne snart 70 år gamle fødselsdagssang (fra det siden 2014 hedengangne satiriske julehæfte *Blæksprutten*, årgang 1954) afsunget ved et sangertræf i oktober. Melodien var den "sekstur" som kun jeg kendte i forvejen. Jeg huskede den fra mine fem fortidsår på danseskole, som sjældent har været mig til nogen særlig nytte siden de tider... Men denne aften var det praktisk at jeg

dengang havde praktiseret seksturen og stadig kunne melodien, som går i så raskt et tempo at lungerne får travlt når alle stavelser i sangen skal synges. Den morsomme tekst blev digtet af en anonym blæksprutte med versemagiske evner og rummer bl.a. en aktuel hilsen til *Gregory-Mysteriet*, Francis Durbridges radioteaterføljeton som skræmte lytterne på 10 fredagsaftener i september-november 1954. (Red.)

I listen to Sherlock everywhere

Af Michael Skov Lambek

TV-SERIEN *SHERLOCK* (BBC 2010-17): Musik af britiske komponister **David Arnold** (kendt fra utallige filmsoundtracks, bl.a. James Bond) & **Michael Price** (kendt fra tallige film): Det seneste og stadig mest frugtbare skud på Holmes-filmstammen er BBC's opdaterede Cumberbatch-serie *Sherlock* af tv-films, der blev kendt og elsket for – ud over nyfortolkninger af de kendte kriminalsager – i langt højere grad end tidligere at fokusere på det personlige had/kærlighedsforhold mellem de to mandlige hovedpersoner: hvad Hollywood kalder "Bromance"- eller "Buddy"-film. I denne serie er det jo de to helte og nu mere ligeværdige buddies, Sherlock & John (Benedict & Martin), der skal opklare sager, hvor politiet fejler, mens de samtidig slås med deres indbyrdes forhold!

Og til omtalte soire kunne de fremmødte deltagere netop lægge øre til den kendte titelsekvens, der ikke var blevet væk, til netop denne serie: "**Opening Titles**". Vi kender nu det sidste ord i den sag, at *melodien i titelmusikken, som også afslutter alle episoderne, står i mol. Den er enkel og består af en to-takters frase i brede nodeværdier i kontrast til det hektiske akkompagnement.* Faktisk er den så enkel, at det lille tema udelukkende skifter mellem *to* akkorder: a-mol efterfulgt af en den subdominerende d-akkord: først i lys dur, så i mørk mol: meget simpelt – meget virkningsfuldt! Og her var der ingen mærkelige mislyde:

<https://www.youtube.com/watch?v=Pk2FME6HVD&t=6s>

Mislydene kom så først umiddelbart bagefter, da samme series musiknummer "**The Game Is On**" lød: for hvad var nu den mærkelige, mystificerende og decideret *uengelske* lyd, der her hørtes? Instrumenteringen bød her på en underligt fremmedartet sound af et central- eller østeuropæisk strengeinstrument, metallisk klingende med en hårdtslående blødhed, der mest af alt lød som zigeunerfolkemusik (i tidens ånd er den musikhistoriske betegnelse med "z" valgt, jf. Sarasate nedenfor):

https://www.youtube.com/watch?v=ZwpVPJzNaok&ab_channel=VeumsBergen

Som man kan høre her, er "The Game Is On" både i harmoni og melodi bygget over "Opening Titles": grundtonearten er mol (her dog en skarpere c-mol), der følges af først subdominanten i F-dur, der til sidst ændres til f-mol, før vi returnerer til c-mol. Men hvor den langsomme titelsekvens blot er moderne filmmusik, bliver den legende hurtige "Game" til et stykke folkemusik. Tempoet er hurtigere her, men selve melodien er basalt den samme: de brede nodeværdier, der udgør den enkle melodi i "Titles", bliver her

tilføjet en række små og hektiske, skæve halvtoner før og efter (der ikke er naturlige for den toneart): dette får det til at lyde af folkemusik. Og når man så dertil føjer det ganske særegne valg af soloinstrument, bliver folkemusikken straks østeuropæisk af slagsen! Og hvorfor nu det?!

Musikken er meget atmosfærisk, meget distinkt, og meget, meget irrelevant her; så hvorfor bliver disse nymodens bromance-fortolkninger af victorianske detektivshows akkompagneret til lyden af østeuropæiske romatoner? Nok er vi alle bekendt med "Skandale i Bøhmen", og nok er den god; men den ene historie og dens ene mandlige hovedfigur skal vel ikke definere hele Conanen og alle andre Holmes-fortællinger? Det centraleuropæiske Bøhmen er jo ikke relevant for Holmes' egen britiske victoriatid; – ej heller for Sherlocks lige så britiske 21. årh. elizabetid! Kan der mon være nogen forklaring på dette mystiske fænomen?

Hvilke lignende, tidligere films tonesprog kan denne filmkomponist være inspireret af til at vælge netop denne bøhmiskmusikalske lyd her? Hvad er David Arnolds baggrund for at lade de to helte Sherlock & John lyde som de mystiske, slaviske nomadefolk, de gør?? Og hvorfor er der nogen, der overhovedet gider at interessere sig for dette???

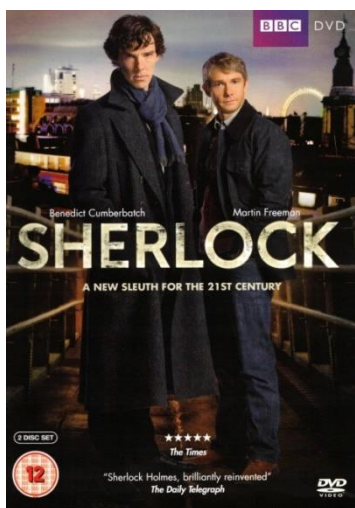
Nuvel; hvis man går slavisk tilbage i filmhistorien, og lægger ørerne i de rette folder, kan man måske finde et andet filmmusikeksempel, der har kunnet give inspiration ...

Biografilm *Sherlock Holmes* (Warner Bros 2009): Musik af tyske **Hans Zimmer** (kendt fra utællelige Hollywoodfilms): Samme særlige type instrumentering med dens fremmede klang af østeuropæisk instrument høres også tydeligt i denne første Downey-film, der jo også blev kendt for at fokusere mere på det personlige bromance-forhold mellem de to buddies, Robert & Jude – mens de kæmper mod den tilsyneladende overnaturlige lord Blackwood: bl.a. i de 6½ første minutter af filmens "Opening Titles", i soundtracket kaldet "**Discombobulate**":

https://www.youtube.com/watch?v=vgrVJksQocM&ab_channel=Drace

Men samme problemstilling som ved BBC-serien gør sig gældende her: Nok kæmper denne Holmes mere actionpræget og mere folkeligt fysisk, bl.a. i boksescenen, end vi har været vant til, hvilket dog godt kan berettigge til en form for folkemusik. Men der er intet i denne film, der retfærdiggør eller nødvendiggør nogen østeuropæisk connection! For det er jo først Richies anden Downeyfilm, *A Game of Shadows* (WB 2011), at

vore to helte Holmes & Watson får hjælp til at bekæmpe Moriarty på det centraleuropæiske fastland af de brave romafolk og til lyden af samme Zimmers her relevante roma-

folketoner (bl.a. filmens slutscene 1.55 time inde: "**The End?**"):

https://www.youtube.com/watch?v=bZvzbBVLEcM&ab_channel=HansZimmer-Topic

Og altså ikke den første film, der er lige så britisk som BBC's serie med Cumberbatch & lige så victoriansk som Granadas med Brett (om end af en lidt mere hårdtslående slags)! Så spørgsmålet består: Hvorfor lyder Sherlock & John som omrejsende romaer? Hvad er inspirationen bag disse Skalaer i Bøhmen?? Og hvad er egentlig det særlige instrument, der så umiskendeligt giver associationer til Det østrig-ungarske Dobbelmonarki & dets musikalske zigeuner-folkloristik??

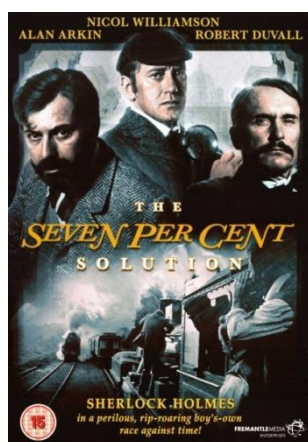
Jo, dét, vi hører, er den på samme tid folkelige og uhyggsvangert klingende **cimbalom**: et instrument (også kendt som et Hakkebræt eller en Dulcimer), der har været flittigt brugt på Holmes' egen tid til klassisk underholdningsmusik (bl.a. Sarasates "Zigeunerweisen" & Kálmán's *Czárdasfyrstinden*); men som i dag nok mest af alt er kendt fra filmmusikken, hvor dets dystre, sinistre sound hurtigt frembringer en umiskendelig stemning af fremmedartet uhygge og fare! En cimbalom består af en stor trapezformet kasse med metalstrengene spændt ud på tværs af toppen og spilles (bl.a. af tilreisende gademusikanter på Købmagergade) ved at slå to filtbeklædte hamre mod strengene.

En cimbalom må ikke forveksles med en zither (der er det lignende østeuropæiske strenginstrument, Den tredje Mand spillede rænkespil til) – der til gengæld endelig ikke må forveksles med en sitar (som er det østerlandske strenginstrument, som den tredje Beatle spillede til kendelighed i vesterlandsk rock)! Det er kommet for vort øre, at et af de bedste og kendteste eksempler på brugen af cimbalom er John Barrys moltema til spionthrilleren *The Ipcress File* (1965); men faktisk sås ét af de tidligste eksempler i Basil Rathbone-filmen *Sherlock Holmes and the Secret Weapon* (komp. Frank Skinner, 1943), hvor man 1½ minut inde ligefrem kunne se en scene i en kro i de svejtsiske alper og høre en musiker netop spille på cymbalom:

https://www.youtube.com/watch?v=CsZQNdMKbNs&ab_channel=FEATUREFILM

Og der er skam flere musikeksempler i den sherlockianske filmhistorie.

Biograffilmen *The Seven Per Cent Solution* (Universal Pictures 1976): Musik af britiske **John Addison** (også kendt fra et utal af films): I 1976 så man Herbert Ross' lidt skelsættende filmudgave af Nicholas Meyers yderst skelsættende pastiche, *Den snigende Gift*, hvori Nicol Williamsons manierede antihelt af en Holmes var så heldig at få hjælp fra sin buddy, Robert Duvalls Watson, til at kvitte sit kokainmisbrug med lidt mere hjælp af Sigmund Freud! Så den wienerviolinfolkemusik af Addison, der høres, er altså ikke upassende her: i filmen, i bogen, og i virkeligheden var det jo i wienervalsens hjemby, Freud boede! Og i filmens klimaks 1.23 time inde med den vilde tog-

jagt, hvor Holmes & Co. på vej fra Wien mod Konstantinopel forfølger den onde baron & den kidnappede jomfru i nød, gør Addison netop brug af cimbalom til at give lyd af en form for "Orient-Ekspres":

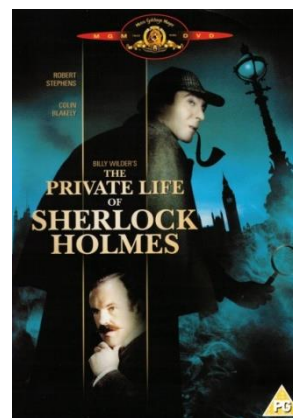
<https://www.youtube.com/watch?v=GQIqFyL5Bvk&channel=Shout%21Studios>

Men 1890'ernes Østrig-Ungarn & Osmannerrige har jo ikke meget med 2010'ernes London at gøre: så hvorfor skulle David Arnold lade sig inspirere af denne Holmesfilms musik? Er der en anden sammenhæng?? Og kan der være inspiration fra en anden og decideret *østeuropæisk* filmproduktion??

Biograffilmen *The Private Life of Sherlock Holmes* (United Artists 1970): Musik af den ungarsk-fødte komponist **Miklós Rózsa** (kendt fra filmmusik og klassisk musik, bl.a. den "**Ungarske Violinkoncert**"): Denne i sandhed skelsættende Holmesfilm med Robert Stephens & Colin Blakely blev bl.a. kendt for at insinuere, at vore to helte måske havde et Bro-manceforhold – men uden "B" foran (noget, der jo heller ikke er ganske ukendt i BBC-serien)! Og i stedet for som normalt at lade komponisten komponere sin musik, så den passer til den indspillede film, gjorde den østrig-ungarsk-fødte instruktør & manuskriptforfatter Billy Wilder det omvendte: han skrev sit film-MS og instruerede sin film til at passe til den allerede eksisterende violinkoncert, opus 24 (og dét selvom filmen sjovt nok faktisk indeholder en hel del anden klassisk musik i forvejen, f.eks. Tjajkovskijs *Svanesøen*):

https://www.youtube.com/watch?v=jc8fllhyqfqM&ab_channel=Klangwolken

Men sjovt nok er denne ellers udprægede østeuropæiske Holmesfilm den, hvor man hører den allermindste del af østeuropæisk-inspireret musik og instrumentering af dem alle! For til trods for både komponisten & instruktørens geografiske oprindelsessted er der ingen sinister sound af cimbalom: ingen uhyggelig zigeunerstemning her! Så heller ikke denne films musik kunne altså have dannet inspiration for Arnolds særegne soundtrack. Var det simpelthen et eksempel på *instrumenteringsinspirationen, der blev væk?* Eller kunne der være andre aspekter af denne film, der kunne være relevante?? Og var det i virkeligheden det humoristiske had/kærligheds Bro-mance-aspekt, der var det vigtigste??

Vi har hørt, hvordan **John Barry** i 1965 i *The Ipcress File* jo havde brugt en cimbalom for at skabe mystisk stemning af noget dystert, udenlandsk og ukendt:

https://www.youtube.com/watch?v=i2Jw6_Xgszk&ab_channel=deviantrake

Og de films, Barry ellers er mest kendt for at have skrevet den bedste musik til, er jo James Bond – selvom vi har hørt en lille fugl synge om, at ingen af dem skaber denne form for stemning ved at bruge denne form for instrument! Og man skal jo høre meget, før ørerne falder af ... *Men så var det tiøren faldt af.* For det interessante er imidlertid, at

inden *Sherlock*-serien havde David Arnold faktisk selv komponeret musik til flere af de senere Bondfilms (fra *Tomorrow Never Dies* i 1997 til *Quantum of Solace* i 2008)! Kunne Arnolds inspiration således stamme direkte fra Den store Maestro Barry? Er James Bond således den sammenhæng, vi har søgt, der forklarer hele traditionen med brugen af cimbalom?? Og vil denne tekst således snart komme til at synges på sidste vers???

Fra *Live and Let Die* i 1973 og op til *A View to a Kill* i 1985 blev Agent 007 spillet af Roger Moore i 7 Bond-films. Og i 1976 spillede han også Holmes i tv-filmen *Sherlock Holmes in New York*. Men i 1971 spillede Moore med i en anden tv-serie – der skam også havde musik af Barry – og sangaftenen i The Speckled Gang afsluttedes således med, at vi kunne lægge øre til det ikoniske, forrygende, og ikke mindst relevante tema til *De uheldige Helte!*

I temaet **"The Persuaders!"** høres først en synthklaverintro i a-mol (dernæst + en 9'er), der skifter med en ukarakteristisk e-dominant: ikke i dur, men i mol (+ en 9'er). Dernæst gentages det med en Moog synthesizer-bas; men SÅ kommer det skelsættende hovedtema spillet på et blødt metallisk klingende instrument: *selve den sagnomspundne, uheldsvangre, ja skelsættende cimbalom!* Temaet går i ¾-takt (så lidt *wienervals* er der da!) og består af kun 2 akkorder (ligesom Arnolds intro til *Sherlock*):

https://www.youtube.com/watch?v=t99QQIXez4M&ab_channel=tvtestcard

Og hvordan er denne serie så relevant?

Tv-serien *The Persuaders!* (ITC 1970-71): På Rivieraen mødes to ligeværdige playboys med forskellig baggrund, men begge over samfundets normer: Moores opblæste engelske Lord Brett Sinclair og Tony Curtis' durkdrevne amerikaner Danny Wilde. Nok deler de en usherlockiansk forkærlighed for hurtige fly, biler og damer; men de kan ikke udstå hinanden! Så selvfølgelig skal de modvilligt hjælpe hinanden med at opklare forskellige sager, som politiet ikke kan. Lyder dét som noget, vi har hørt før? Og denne oprindelige Bromance tv-serie gives et distinkt europæisk præg netop af Barrys brug af ¾-takt og molakkorder – og ikke bare dét: cimbalom-instrumenteringen er dét, der tilføjer et yderligere, ganske udtalt mystisk østeuropæisk præg!

Så det endelige ord om tidens mest presserende spørgsmål, der har genlydt gennem hele seancen, må således være: De humoristiske Bromancefilm- & tv-serier, hvor to

helte skal opklare mysterier, hvor ordensmagten fejler, bliver altså akkompagneret af Øzteuropaz zigeunertoner: ikke fordi vore to helte, Sherlock Holmes & John Watson, opfattes som bøhmiske romanifolk; men fordi de er et umage par humoristiske normbrydere i et indbyrdes had/kærlighedsforhold: ikke bøhmere – men bohemer! Og dét alene takket være dette ene tv-serietema: John Barrys skelsættende musik til *The Persuaders!* Som ganske givet altså har været dét, der 40 år senere har givet inspiration til David Arnolds temaer til *Sherlock!*

Alt i alt var det en aften, hvor The Speckled Gang måtte lægge øre til meget – heldigvis det meste om Sherlock.

[NB: de ovennævnte, relevante musikseksempler kan høres ved enten at klikke på de aktive links nedenfor i teksten, eller kopiere dem og sætte dem ind i ens browser – eller ved at finde Michael Skovs playliste på Spotify: "Sherlock Cimbalom" – men ikke samtidigt!]

Operache i Malmø, III

I det spændende klimaks, hvor Holmes får narret sig ind i Irenes stue, er der ikke som i novellen tale om en større folkemængde og Holmes i præsteforklædning. I stedet er det Holmes forklædt som bobby i blå (!?) uniform og rød paryk og ditto bakkenbarter, som kommer i håndgemæng med Watson og bliver slået ned og af Irene hjulpet ind i hendes stue, hvor han ser hende åbne det hemmelige rum hvor fotografiet er gemt, da Watson har sendt røg ind ad vinduet.

Forinden havde Watson i et morsomt solonummer demonstreret sine færdigheder i selvforsvarsteknikken *bartitsu* opfundet omkring år 1900 af englænderen Edward William Barton-Wright og omdøbt til *baritsu* i "The Empty House" fra 1903. Hans artikler om teknikken, illustreret med fotos, blev i 2011 samlet i en smuk lille bog: *The Sherlock Holmes school of self-defence*. Da Watsons demonstration skulle koreograferes, er der helt sikkert blevet skævet til denne bog.

Holmes og Watson har også meget tidligere i operaen været i håndgemæng. Da Holmes vender hjem i lejligheden i forklædning efter at have udspioneret Irene, bliver han overfaldet af Watson, som tror han er en indbrudstyv. Da Watson forstår sammenhængen, synger han til Holmes at han ikke kunne kende ham. Og Holmes synger tilbage: "Hvis jeg blev afsløret, ville jeg ikke være Sherlock Holmes." Denne replik er hentet fra en lignende situation i William Gillettes skuespil *Sherlock Holmes*, ikke fra teaterversionen men fra filmudgaven fra 1916, hvor Gillette havde tilføjet den.

To andre scener er koreografisk kopieret fra en filmatisering, nemlig Granadas tv-udgave af "A Scandal in Bohemia" med Jeremy Brett fra 1984. Den anden er afskeden med kongen til slut, hvor Holmes vender ryggen til kongens fremstrakte hånd, mens Watson hurtigt springer til og høfligt tager den. Den første er Irenes natlige afsked med Holmes, hvor hun i stram frakke og med bøjet hoved under hatten hastigt skridter forbi ham og i farten siger: "Godnat, Sherlock Holmes" (hvor originalens ord "Mister" er udeladt).

Holmes' replik da han i brevet fra Irene læser om hendes nummer, er: "Jeg så, men observerede ikke!"

Sherlock Holmes og offermytologi

Af Samuel Skov Lambek

Denne artikel er Lambek juniors afsluttende skriftlige opgave i gymnasiet; det frygtede tværfaglige studieretningsprojekt. Unge Lambeks afhandling kombinerer fagene engelsk og religion. Den blev afleveret i april 2022 og fik karakteren 12. En anonym tekstbehandler har bearbejdet afsnit 1 og 2 for at lette forståelsen for skoletrættede læsere. Samuels egen tekst tager over igen fra afsnit 3. Den halvdel af fodnoterne som refererer til citater fra novellerne *Fina* og *Empt*, er blevet slettet da de skønnes unødvendige for bladets læsere. Artiklen skulle have været bragt sidste gang, men noget kom i vejen. (Red.)

Måske – måske ikke – på grund af et vist sammenfald i mellem- og efternavn på denne forfatter og den anden forfatter (selve opgavens) er det blevet førstnævnte forundt at lade et par enkelte ord flyde frem til en form for indledning til den nedenfor gengivne opgave: den studieretningsopgave på gymnasialt niveau, der undersøger, hvilken rolle den kristne offer- og opstandelsesmytologi spiller i Sherlock Holmes-historierne. Men, for ikke at blive skudt nogen som helst form for nepotisme i skoene, en indledning forfattet ganske *anonymt*!

Lad der dog først lyde et faderligt råd: i den fulde læsning, forståelse og påskønnelse af denne opgave forudsættes en vis grad af forkendskab til De hellige Skrifter bekendt; og her tænkes for én gangs skyld ikke på sherlockianernes Conan, men derimod på de *andre* kanoniske bøger: dem, som en vis del af verdens troende kristne stadig bekender sig til. Dette dels fordi, når man skriver en såkaldt "akademisk opgave", er det meningen, at man skal skrive til en såkaldt "velvilligt indstillet læser"; dels fordi dette smart vil spare denne anonyme forfatter for at skulle finde på flere "kloge" forklaringer til indledning!

I det hele taget skal det ingenlunde bekomme denne anonyme forfatter at fremture med at betvivle, endsige fornærme dette blads læsers intellektuelle kapacitet til at læse indenad – eller at formaste sig til ligefrem at kede samme læsere med at forsøge at forklare de akademiske fagtermer, der anvendes i nedenstående tekst. Hvad har the Good God skabt Google for? Hvad tror de, Wikipedia eller Denstoredanske.lex.dk er til for måske?

Som bekendt er begrebet "akademiske fagtermer" reelt en officiel betegnelse for, hvad såkaldte "akademiske" "forskere" og "forfattere" tyer til at anvende for at gøre deres tekst "akademisk": altså bruge en bevidst svært tilgængelig terminologi – med mange fremmedord og lange neksuskonstruktioner, gerne formidlet i passivform og 3. person – til på en obfuskerende, uforståelig og, ja, akademisk facon at beskrive dét, vi andre i virkeligheden godt véd a priori. Og

denne forfatter skulle nok vide, om hvad han taler: efter en dekade på én af landets videregående uddannelsesinstitutioner har den påtvungne udøvelse af denne disciplin netop redet denne anonyme forfatter som en erhvervsskade!

Således med ovenstående in mente skal denne anonyme forfatter undlade at præcisere, at, dengang han selv studerede, var der kun 1 begreb, der hed "mimesis" (og 1 trefoldigt leve for dét!), som dækkede over Aristoteles' poetiske efterligning af Platons oprindelige opfattelse, at kunsten skulle efterligne virkeligheden. (Det er også længe siden, forfatteren studerede...) Og skulle den "velvillige" læser lede efter en afklaring af det videnskabelige begreb "hermeneutik" her, ville man lede længe; det var slet ikke noget, denne forfatter kan huske at være stødt på i løbet af sine ellers adskillige år på studiet, hvorfor hele denne diskussion nu hermed må formodes at være hermeneutisk lukket!*

Således undersøger nedenstående opgave, hvilken rolle den kristne offer- og opstandelsesmytologi spiller i Sherlock Holmes-historierne. Først redegøres der for den kristne opstandelseshistorie ud fra en såkaldt "religionsfænomenologisk" (Google) metode blandt andet med henblik på "forsoningslære" (Wiki?). Dette er den del af opgaven, der skulle tilgodese den religionsfaglige lærers formodede præferencer (den ene af de to fageksaminatorer), og derfor den del, vi

overvejende litteraturinteresserede læsere lettest kan skippe ubekymret henover, hvilket vi hermed gør!

At Mesteren (SH) – ligesom den anden mester (JC) – kendes ved sin GENOPSTANDELSE skulle gerne være et for bladets "velvillige læsere" lidet ukendt tema. Men at dette forudsætter, at samme Mester i samme forbindelse ligeledes vælger selv at OPOFRE sig for menneskeheden (JW som *Everyman*), er måske ikke et aspekt, alle sherlockianere lige går og filosoferer over hver dag. (Hvorfor "akademiske" opgaver som denne faktisk godt kan vise sig at have deres raison d'être en gang imellem!)

Dernæst analyseres novellerne "The Final Problem" (1893) og "The Adventure Of the Empty House" (1903) af den britiske forfatter Sir Arthur Conan Doyle – og episoderne "The Reichenbach Fall" (2012) og "The Empty Hearse" (2014) i TV-serien Sherlock skabt af Mark Gatiss og Steven Moffat.

Værkerne analyseres ud fra en såkaldt "nykritisk" metode (som the Good Google sikkert igen kan være behjælpelig med) med særligt fokus på personkarakteristik, kristen symbolik og tematik, samt filmiske virkemidler i serien. Der ses megen kristen symbolik og tematik i alle værkerne; men mest eksplicit i serien, der således også er den af de to kulturprodukter, der måske tydeligst illustrerer den repræsenterede menneskeheds jordiske oplevelse af den guddommelige Mesters offer/opofrelse. Det skal ikke afsløres her, om det

*Endvidere ville alle disse begrebsforklaringer forudsætte en del uomgængelige fodnoter; hvilket, vi kan forstå, ikke passer så godt ind i indeværende blads typografiske layout.

kan konkluderes, at Sherlock Holmes er en mere kompleks figur i serien end i novellerne: dels behøvede bladets læsere jo så ikke besvære sig med at læse hele opgaven til ende; dels ville den slags helligbrøde let kunne opfattes af sande sherlockianske troende som den rene blasfemi!

I diskussionsdelen kommer opgaven på bedste "akademiske" vis med argumenter både for og imod, hvorvidt Doyle bruger en kristen forforståelse, men konkluderer i vurderingen på baggrund af den såkaldte "Ricoeurs" såkaldte "teori" om den "trefoldige mimesis", at Conan Doyle – enten bevidst eller ubevidst – trækker på kristne temaer, og at den fælles forforståelse er essentiel for forståelsen af Sherlock Holmes som person og som værk: en diskussion, der kan siges at være i fuld rigør!

Nok kan denne opgaves unge 12-talsbagmand med slet skjult stolthed siges at være både klog, analytisk og "akademisk" velformuleret i denne opgave. Men dette til trods kan han, når spurgt, ikke komme med nogen logisk forklaring på, hvorfor han valgte netop dette emne til netop sin opgave; andet end en flygtig reference til et generelt – og enten bevidst eller ubevidst – indoktrinerende kultur- og litteraturmiljø i hans barndomshjem. Ligesom han aldeles ubegribeligt påstår ikke at ønske optagelse i Sherlock Holmes Klubben i Danmark! Men han er jo stadigvæk en ung mand ... *Read on – and enjoy!*

3. "The Final Problem" & "The Adventure of the Empty House"

Der findes et sprog og en forholden sig til Sherlock Holmes-teksterne, som minder meget om, hvordan troende læsere og forskere forholder sig til Biblen. DoYLES kanon* bliver faktisk kaldt "The Sacred Writings" i visse kredse og består af 56 noveller og 4 romaner, som Conan Doyle skrev mellem 1887 og 1927. Disse blev blandt andet udgivet som historier i magasinet *The Strand*. Der tales også om de fire apokryfe tekster, der ligesom de apokryfe bibeltekster på den ene eller anden måde ikke kom med i kanonen. "The Final Problem", der fortæller historien om Sherlock Holmes' tilsyneladende død, er med i kanonen – eller Conanen, som den kaldes på dansk – og udkom i *The Strand* i 1893. Efter Holmes har fundet ud af, at hans ærkefjende, Moriarty, har planlagt at slå ham ihjel, ser han ikke anden udvej end at kaste Moriarty ud over Reichenbach vandfaldet. Dette er kun muligt, hvis han kaster sig selv med og dermed ofrer sig. Doyle havde oprindeligt tænkt sig at slutte serien med dette scenarie, da han var blevet træt af at skrive Holmes-historier. Men efter en årrække og megen efterspørgsel blandt læserne valgte han at bringe Sherlock Holmes til live igen. Selvom den først udkom i 1903, udspiller "The Adventure of the Empty House" sig kanonisk kun tre år senere og handler om Sherlock Holmes' tilbagekomst til Baker Street. Holmes har brugt de tre år på at optræve Moriartys netværk og er nu vendt tilbage for at hjælpe sin ven og kollega John Watson. Det viser sig, at Sherlock slet ikke døde, hvilket det ellers fremgik af den seddel, han havde efterladt til Watson. Derimod overvandt Holmes Moriarty og slap væk fra vandfaldet med livet i behold.

3.1 Sherlock Holmes i novellerne

Sherlock Holmes er i starten af "The Final Problem" mere nervøs end han plejer, hvilket førstepersonsfortælleren John Watson noterer sig: *"It struck me that he was looking even paler and thinner than usual"*. Selvom der signaleres en vis forandring ved at være mere "pale" og "thin" end normalt, sker der ikke nogen ændring i Holmes' sædvanlige jeg, da han jo altid har været "pale" og "thin" til en vis grad. Den altid skarpe detektiv er i starten af "The Final Problem" mere nervøs og mere ude af kontrol, end hvad han plejer, men denne ene sætning er ikke nok til at gøre ham til en kompleks karakter; han udvikler sig ganske enkelt ikke mentalt i løbet af fortællingen. Som i de andre Holmes-historier bærer hans vid og deduktive evner ham derimod endnu en gang igennem alle situationer uden problemer. Sherlock Holmes agerer på samme måde igennem hele novellen, hvilket John Watson beskriver med ordene: *"And yet for all his watchfulness he was never depressed. on the contrary, I can never recollect having seen him in such exuberant spirits"*. Sherlock udviser en "watchfulness" men er samtidig i "exuberant spirits", men det er der ikke noget specielt ved, for sådan er det altid med Sherlock Holmes, og det ved læseren godt fra start.

Sherlock Holmes bliver portrætteret som en stereotyp, karismatisk og alvidende detektiv, der bruger deduktion* til at nå frem til sine enestående resultater. Han var dog den første stereotyp af en detektiv. Han er fuldstændig klar over, hvor overlegen han er i forhold til andre mennesker, og dette kan ses, når han for eksempel siger: *"As you are aware, Watson, there is no one who knows the higher criminal world of London so well as I do"*. Holmes har høje tanker om sig selv, og da han vender tilbage i næste novelle, har han det stadig.

Dette ses for eksempel i hans forklaring på, hvordan han undslipper døden: *"So rapidly does the brain act that I believe I had thought this all out before Professor Moriarty had reached the bottom of the Reichenbach Fall"*. Holmes er ikke i tvivl om sin egen fortræffelighed, og han ændrer sig ikke som person på trods af denne "ofring"; han er derfor en flad karakter. Det er ikke Holmes' mentale udvikling, der er i centrum – det er derimod plottet og deduktionen. Watson og Holmes' relation i novellerne er ensidig i en form for mentorforhold. Det er Sherlock, der som mentor oplærer Watson, hans mentee. Vi ser dog i "The Adventure of the Empty House" en Watson, der så småt bliver tvunget til at tilpasse sig et liv uden Holmes med sætningen *"I even attempted [...] to employ his methods in their [the problems'] solution, though with indifferent success"*. Watson forsøger at lære sig nogle af Holmes' deduktive metoder, nu hvor Holmes jo (tilsyneladende) er ude af spillet. Om det er nok til at gøre Watson til en kompleks karakter, er dog tvivlsomt.

3.2 Kristen symbolik

I forhold til symbolik ser vi i de to noveller en del forskellige oplagte kristne symboler. For eksempel skildres Moriarty som den klassiske Satan-figur, hvis hoved *"is for ever slowly oscillating from side to side in a curiously reptilian fashion"*. Satan bliver ofte beskrevet som et reptil (oftest en slange).

*Den officielle tekst tilknyttet et univers – ofte brugt om religiøse tekster.

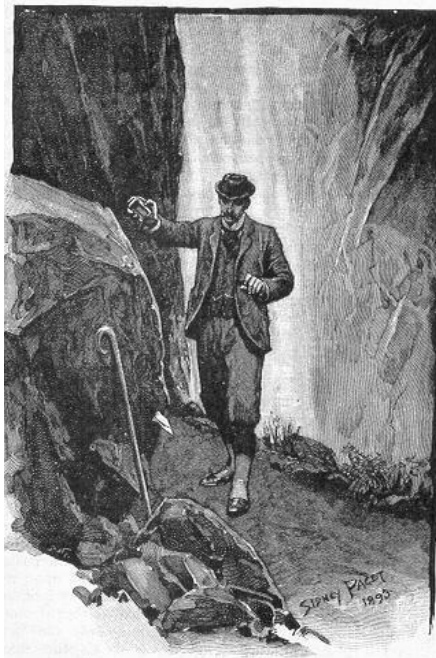
*For nemhedens skyld kaldes Holmes' analysemetode deduktiv i denne sammenhæng.

Satans navn på latin er Diabolus, hvilket betyder "tvetunget". Satan bliver derfor ofte fremstillet med et reptils spaltede tunge.

Et andet interessant kristent symbol er den "alpine-stock", Sherlock benytter til at bestige klippen ved Reichenbach-vandfaldet. En "alpine-stock" er en lang, lige vandrestav med en lille krumning helt ude i enden. En sådan stok kunne til forveksling ligne den bispestav eller hyrdestav, Paven og biskopper ofte bliver afbildet med, og dermed fremstår Sherlock Holmes som en hyrde, der passer på sine "lam" eller sin flok, præcis ligesom Jesus.

Et tredje kristent symbol er de dage, Sherlock Holmes har tilbage op til sin "død". De ligner på mange måder påskedagene fra det Nye Testamente. Der er en fornemmelse af en palmesøndag i starten, hvor Sherlock bliver "kronet" som den bedste af alle i branchen; han er på sin karrieres højdepunkt. Skærtorsdag symboliseres af forræderiet af den schweizerdreng, der var i Moriartys sold. Derefter kommer fornemmelsen af langfredag i den pine, Holmes nu skal igennem: *"He held out his hand, and I saw in the light of the lamp that two of his knuckles were burst and bleeding"*. Holmes er i smerte, og dette kan være en parallel i mindre skala til Jesu lidelseshistorie på langfredag. Jesus bliver udsat for tortur og udskammelse i form af for eksempel den tornekrone, han bliver tvunget til at bære, da han bliver udnævnt jødernes konge af romerne. Ifølge Matthæus (apostlen, ikke evangelisten) bliver Jesus slået i hovedet, hvorefter han bliver ledt væk for at blive korsfæstet*. I novellen er der en relativt skjult reference til dette, når der skrives: *"And Mathews, who knocked out my left canine in the waiting-room at Charing Cross [...]"*. Her ser vi Holmes få et slag i hovedet af en skurk ved navn Mathews (det engelske navn for Matthæus) i venteværelset til togstationen Charing Cross (opkaldt efter det kristne kors). Som den amerikanske forfatter Samuel Rosenberg skriver i sin analyse *"Naked Is the Best Disguise"*: *"and it was there that Holmes, as secular Christ (like Jesus Christ), was smitten on the head"*†. Rosenberg laver her en direkte parallel mellem Holmes og Jesus. Vi ser også en version af påskedag hos Sherlock: ikke på tredjedagen men på tredjeåret, skriver Doyle. Og med *"Again I gripped him by the sleeve and felt the thin sinewy arm beneath it. 'Well, you're not a spirit, anyhow,'"* er der en parallel til den vantro Thomas. I begge Doyles tekster ses flere referencer til "sten", hvilket jo ikke er unaturligt i

alpelandet Schweiz – men her heller ikke irrelevant for de flere ubevidste henvisninger til Jesu grav. Selve Reichenbach-bjerget kan også siges at være et kristent symbol. Dette bjerg kan måske vække minder om Golgata, som er det bjerg, Jesus bliver korsfæstet på. Det er nok heller ikke noget tilfælde, at landsbyen ved vandfaldet hedder "Rosenlauri", hvilket kan være en mulig lydlig (ikke etymologisk) pastiche over Via Dolorosa.

3.3 Kristen tematik

To centrale kristne temaer i novellerne "The Final Problem" og "The Adventure of the Empty House" er hhv. offertemaet og opstandelsen. Jesus går i døden for at eliminere det onde i verden (det tolkes naturligvis forskelligt, alt efter om det tydes klassisk, subjektivt eller objektivt, som skrevet tidligere). Ligeledes indser Sherlock Holmes tilsyneladende, at den eneste måde, han kan overvinde det onde på, er ved at ofre sig selv. En linje fra teksten, der opsummerer dette godt, er *"if I were assured of the former eventuality [the destruction upon Moriarty] I would, in the interest of the public, cheerfully accept the latter [the destruction upon Holmes]"*, han er altså villig til at ofre sig selv for at overvinde

den ondskab der findes i verdenen.

Dette sker på toppen af vandfaldet Reichenbach i Schweiz, hvor han bliver konfronteret med Moriarty, og det bliver i første novelle implicit tolket som, at Sherlock har

slynget armene om ham og sprunget ned. Den "ofring", der finder sted i "The Final Problem" og særligt i dette citat, kan klassificeres som den klassiske forsoningslære, idet Holmes' ofring fører til en overvindelse af det onde i hans efterfølgende opstandelse. Problemet for verden i den klassiske forsoningslære er Satans magt, der med sig bringer synd og smerte. Det er altså en overvindelse af denne onde magt, der ligger i Holmes' offer. Ved at genopstå viser han, at han er det onde overlegent. Det giver mening, at det er denne tydning, der finder sted, da det er den mest dramatiske og dermed for mange også mest visuelle kamp: Det er det gode mod det onde frem for henholdsvis gæld i den objektive forsoning og kærlighed i den subjektive. Der opstår her den karakteristiske kristne kaos-kosmoskamp, fordi Holmes og Moriarty er tegnet relativt

hårdt op som Det Gode mod Det Onde. Desuden kommer der også det ekstra lag på, at det ikke bare er mand mod mand, men derimod en konsulterende detektiv mod en konsulterende forbryder: *"He is the organizer of half that is evil"* – det vil sige, at begges indflydelse strækker langt ud

* Mark 15,19.
† *Naked is the best Disguise*, side 192.

over deres egen personlighed. Det bliver nærmest som en kamp mellem Jesus og Satan. Ligesom Jesus får sin messias-autoritet efter at have overvundet døden, får Sherlock Holmes også en vis autoritet, da han overvinder Moriarty. Med sin falske død får Holmes overvundet hele Moriartys forbrydernetværk ved hjælp af et overraskelseselement, idet alle har troet, at han var død. Dette overraskelseselement kan man også sige, Jesus gør brug af over for de ikke-troende i hans opstandelse, der overrasker Satan og alle andre. Den kristne tematik i de to Holmes-noveller ligger dermed meget i kampen mellem det gode og det onde samt i overvindelsen af det onde ved en opstandelse. Mere end 100 år efter disse noveller blev skrevet, opnåede deres nyfortolkning i form af TV-serien *Sherlock* en lige så stor succes.

4 "The Reichenbach Fall" & "The Empty Hearse"

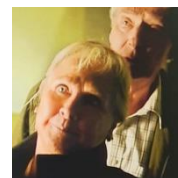
Serien *Sherlock* blev produceret mellem 2010 og 2017 og fik en overvældende, positiv respons. Serien var nyskabende inden for Sherlock Holmes-universet, fordi det for første gang blev ført op til moderne tid med en bred "mainstream appeal". Serien er eksperimenterende i sin brug af diverse filmiske virkemidler, som den bruger til at hjælpe med at fortælle Holmes-historierne på en helt ny måde end tidligere set. Plottet i "The Reichenbach Fall" har umiddelbart ikke meget tilfælles med plottet i novellen "The Final Problem" med undtagelse af det rent tematiske. "The Reichenbach Fall" tager afsæt i kølvandet på Sherlock Holmes' nylige bedrifter, og disse præsenteres i hurtig montageform. Holmes er for nyligt blevet navngivet "The Reichenbach Hero" og er i takt med denne berømmelse blevet noget af en kendis. Moriarty dukker op – ligesom i novellen – og har et magtspil kørende med retssystemet for at få skovlen under Sherlock. Det lykkes Moriarty at manipulere alle til at tro på, at Sherlock er en svindler, og de to ender med at konfrontere hinanden, ikke på en klippetop, men på toppen af et hustag. Moriarty har placeret skarpskytter rettet mod alle Sherlocks venner, og det eneste, der afholder dem fra at skyde, er, hvis Sherlock ofrer sig og hopper ned fra taget – han skal simpelthen springe i døden. Episoden slutter med, at vi ser Sherlock død på fortovet. "The Empty Hearse" finder sted to år efter og starter med en levende Sherlock Holmes, der efter to år endelig har formået at optræfle og destruere Moriartys netværk. Sherlock ankommer til London og møder en noget sammenbidt John (den engelske version af Johannes), der har sørget inderligt over sin ven og siden er blevet forlovet med en, der sjovt nok hedder Mary (den engelske version af Maria). Der går rygter om en terrorgruppe, der har tænkt sig at udføre en Guy Fawkes-inspireret plan om at sprænge det engelske parlament i luften. Undervejs hører vi forskellige løsninger på, hvordan det lykkedes Sherlock at overleve springet fra taget, men vi får aldrig den endelige forklaring.

4.1 Sherlock Holmes i serien

Sherlock (Benedict Cumberbatch) er i serien en mere kompleks/rund figur, da hans udgangspunkt er langt mere distanceret for menneskelige normer, ja han er nærmest usympatisk. Han starter som en mand, der mangler empati og lyst til at socialisere. Forholdet mellem John Watson og Sherlock er også anderledes, da John nærmest virker som en slags tolk for Sherlock. John er ham, der lærer Sherlock, hvad der er

socialt passende at gøre/sige. Eksempelvis hvisker John til Sherlock "Sarcasm" ^{*} i starten, efter politikommissæren fortæller en joke. Sherlock forekommer neuro-atypisk og har svært ved at fange en joke af sig selv. Det klassiske mentor/mentee-forhold bliver i serien vendt på hovedet, da John ofte er nødt til at redde Sherlock i sociale rammer, da denne ellers får rodet sig ud i nogle problematiske situationer. I "The Reichenbach Fall" siger Sherlock til og om en journalist "I don't see smart and I definitely don't see trustworthy, but I'll give you a quote if you'd like – three little words – you repel me" [†], en højst upassende kommentar, der i øvrigt får konsekvenser senere hen, da journalisten efterfølgende går over på Moriartys hold og er med til at skade Holmes' ry.

I løbet af de to episoder sker der i modsætning til novellerne en tydelig udvikling i Holmes' personlighed, hvilket f.eks. kan ses i "I hope you'll be very happy, Molly Hooper, you deserve it" [‡]. Her viser han tydelig empati overfor figuren Molly, og det ville han på ingen måde have været i stand til i starten af serien: Dette gør Sherlock til en rund/kompleks karakter. Vi møder også Sherlocks forældre [§], hvilket er med til at gøre ham mere relaterbar. Han er ikke bare en detektiv-maskine; han har rent faktisk en familie som os andre. Derefter ser vi både Watson og Holmes i helt nyt lys, da det går op for os alle sammen, at Holmes i virkeligheden bare er et helt normalt menneske med forældre som alle andre. Ligesom Jesus er den menneskelige udgave af Gud, har Sherlock også en menneskelig side: mere menneskelig end bøgerne Holmes.

4.2 Filmiske virkemidler

"The Reichenbach Fall" og "The Empty Hearse" gør begge i høj grad brug af diverse filmiske virkemidler, som på mange måder kan siges at være centrale for den generelle forståelse for Holmes som person. Eksempelvis kommer vi ofte ind i hans hoved, hvilket ses filmisk gennem en "flyvende" tekst og mange billeder i hurtigt tempo, der flimrer hen over skærmen. Det giver os en meget fysisk fornemmelse af, hvordan det er at være Sherlock Holmes, hvor hurtigt hans hjerne f.eks. fungerer, og hvordan han altid lynhurtigt finder systemer i et tilsyneladende kaotisk univers. Soundtracket af David Arnold og Michael Price er ligeledes også nærmest en forlængelse af Sherlocks mindset, hvilket f.eks. kan høres på violinens vigtige rolle i underlægningsmusikken, som Sherlock desuden ofte ses spille selv i serien. Dette er desuden noget, serien har taget med sig fra de oprindelige noveller. Det føles, som om Sherlock selv kunne spille musikken, hvilket giver god mening, da han jo i den grad er et skridt foran alle andre i alle aspekter af en sag; selv underlægningsmusikken har han kontrol over! Udover tekstbidderne, det hurtige tempo og musikken er der også meget alternative kameravinkler i brug. Blandt andet bruges en "fish-eye lense" i scenen, hvor Moriarty konfronterer Sherlock i Baker Street. Dette p.o.v. understreger scenens intensitet samt det faktum, at de to mænd ikke er så forskellige, som de (og vi) måske tror. Desuden er klipningen også til tider meget frag-

* "The Reichenbach Fall", [02:41].

† *Ibid.*, [15:15].

‡ *Ibid.*, [48:47].

§ Den skarpe filmnørd vil også indse, at disse bliver spillet af Benedict Cumberbatchs egne forældre.

menteret, hvilket understøtter den fragmenterede verden, Sherlock lever i – når man ved alting hele tiden, må alting føles lige vigtigt, men samtidig må det også være svært at skære ting fra. På mange måder låner de filmiske virkemidler, der bliver brugt i serien, fra den postmoderne verden. Dette giver god mening, da Sherlock som person på mange måder kan karakteriseres som et postmoderne individ i al sin fremmedgjorthed og (påtagede?) ironiske distance til verden. Måske er Sherlock i serien autist, men måske er det bare en rolle, han spiller. Vi ved det ikke, for han er svær at sætte i bås, og det er de filmiske virkemidler i høj grad med til at forstærke. Måske netop derfor fremstår han også som en langt mere kompleks karakter end i Doyles noveller.

4.3 Kristen symbolik

Den kristne symbolik i *Sherlock*-afsnittene ligger umiddelbart meget i sproget. Eksempelvis i starten af "The Empty Hearse" svarer Sherlock "Not quite" ^{*}, da Mary siger "Oh, my god" til ham. Sherlock leger her selv med ideen om at være gud(dommelig). Igenem begge afsnit bliver seerne udsat for kristent ladede ord og vendinger, såsom "That's a cross I have to bear" [†]. Selvom der kunne argumenteres for, at det bare er noget, man siger, og der derfor ikke skal lægges noget i det, viser det argument tværtimod kristendommens plads i vores alles forforståelse. Det ligger så indlejret i vores sprog, at vi nogle gange ikke lægger mærke til det. Et sted, hvor sproget dog er mere iøjnefaldende, er Sherlocks vigtige replik: "Oh, I may be on the side of the angels, but don't for one second think that I am one of them" [‡].

Der forekommer dog også flere symboler, der er vplagte at allæse ud fra en kristen forforståelse. Et eksempel er, når Sherlock springer ned fra bygningen: idet han hopper, strækker han armene ud til siden – en stilling der til forveksling ligner den stilling, Jesus hænger i på korset. Sherlock er blevet gjort til syndebug – godt hjulpet på vej af den manipulerende Moriarty (og den fornærede journalist). En syndebug kan ofte kædes sammen med offermotivet, og Sherlock bliver gjort til en syndebug ligesom Jesus.

4.4 Kristen tematik

Den kristne tematik i "The Reichenbach Fall" og "The Empty Hearse" er langt hen ad vejen den samme som i novellerne. Vi har at gøre med kampen mellem godt og ondt – dog virker problematikken her mere kompleks, da Moriarty i sit arbejde med at få Sherlock til at fremstå som fjenden, formår at få os alle i tvivl: Hvem er nu den gode, og hvem er den onde? Offertemaet, som blev præsenteret i afsnittet om Doyles noveller, er også til stede her: Dog føles det på mange måder tættere på Jesu offer her, måske fordi offerhandlingen nu udspringer direkte fra Sherlocks kærlighed til sine venner (Watson, Mrs Hudson og Lestrade, som nu alle

har våben rettet direkte mod sig, hvilket kun Holmes [og seerne] ved) frem for kampen mod Sherlocks fjender. Man kan sige, at seernes forståelse af Sherlocks offerhandling vil minde mere om den subjektive forsoningslære, da vi er klar over, at han agerer ud fra ren kærlighed. For personerne i serien er det dog mere den klassiske forsoningslære, der er i spil, da de ikke er klar over skarpskytternes tilstedeværelse. De er derimod af den overbevisning, at Sherlock udelukkende ofrer sig for at besejre Moriarty. Episoden efter – da Sherlock har overlevet – ser vi så, at han ligesom Jesus har været sin fjende overlegen og ved sin "død" destruerer den ultimative ondskab i verden.

4.5 Delkonklusion

På baggrund af analysen af både novellerne og serien kan vi konkludere, at narrativerne i høj grad er afhængige af Sherlock Holmes. Han bliver skildret forskelligt i serierne og novellerne: han er en mere kompleks figur i serien, og dette kommer til udtryk i både skuespil og filmiske virkemidler. Vi ser i teksten mere kristen symbolik og tematik, der er med til at farve vores modtagelse af dem, end i serien.

5. Diskussion

Hvilke argumenter taler for, og hvilke taler imod spørgsmålet om, hvorvidt Doyle overhovedet trækker på den kristne opstandelseshistorie eller ej?

5.1 Arketyper, offermyter og spiritisme

Man kan argumentere for, at det på ingen måde er sikkert, at Doyle har trukket bevidst på kristendommen, idet myter og offermyter kan siges at være tværreligiøse fænomener. Reli-

gionshistoriker Mircea Eliade har i sin bog *myten [sic] om den evige tilbagekomst* følgende fortolkning af offermyten: "Offeret, for eksempel, er ikke alene en nøjagtig gentagelse af uofferet, det finder også sted på netop dette mytiske tidspunkt" ^{*}. Eliade skriver altså om arkaiske samfund, der alle har deres egne offer-arketyper og en ur-tradition for at efterligne dem i ritualer. Derfor er det ikke kun kristendommen, der har offeret i fokus. Forfatteren Robert S. Paul skriver i sin bog *Whatever*

Happened to Sherlock Holmes: "In promoting the great detective, omniscient (possibly) and infallible (usually), society produced a god made in its own image" [†]. Det er ikke sandsynligt, at Doyle bevidst har brugt lige netop kristendommen; der er snarere tale om arketyper, som mennesket altid vil være påvirket af. Hvis Doyle har trukket på kristendommen, har det sandsynligvis været ubevidst: Han blev godt nok født ind i en katolsk familie og gik på jesuiterskole som ung, men sluttede sit liv som fortæller for spiritismen: indimellem udviste han ingen særlig interesse for religiøsitet. Dermed kan man sige, at Doyle som uddannet læge (og Holmes med) afspejler en videnskabelig tilgang til forståelsen af verdenen, hvilket er helt i tråd med den gældende tidsånd

^{*}"The Empty Hearse", [21:26].

[†]*Ibid.*, [57:27].

[‡]"The Reichenbach Fall" [01:16]

^{*}*myten om den evige tilbagekomst*, side 44.

[†]*Whatever Happened to Sherlock Holmes*, side 59.

dengang. Et andet argument for, at Doyle ikke trækker på kristendommen, er det faktum, at der gik ti år imellem novellerne, og Doyle oprindeligt havde tænkt sig at slutte med "The Final Problem". Det indeholdt altså oprindeligt ikke elementet med genopstandelsen.

5.2 Hyrdestave, påskedage og Lazarus

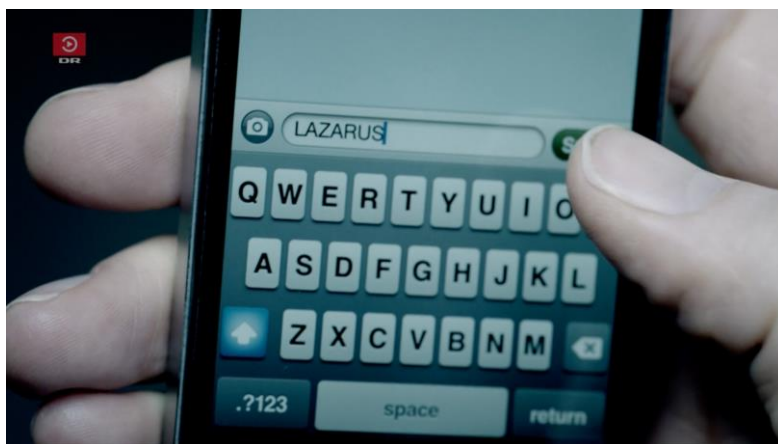
Det er som sagt muligvis ikke bevidst af Doyle at få læserne til at tænke kristendom ind i sine historier. Men det stopper ham ikke fra ubevidst at trække på kristendommen og heller ikke læseren fra at læse den ind, hvilket lægger sig op ad den trefoldige mimesis. Som vist i analysedelen er der en del, der taler for, at Sherlock Holmes-historierne i høj grad bruger kristne referencer. Når Sherlock Holmes f.eks. ofrer sig (både i noveller og TV-afsnit) er der en tydelig lighed med Jesus, der ofrer sig for menneskeheden. I serien ser vi i Sherlock en mand, der igennem hele livet har været "omniscient" og "infallible", men som nu står på dødens rand. Ligesom Jesus siger: "*Min gud, min gud! Hvorfor har du forladt mig?*"*, ser vi i det umiddelbart sidste øjeblik af Sherlocks liv en lignende menneskelighed. Denne udvikling findes i det faktum, at Sherlock græder og siger undskyld til John Watson. Et par andre argumenter er, som nævnt i analysen, at Holmes' opstandelse er med til at give ham en messiasautoritet, samt at han med sin Alpine-stock kan ses som billedet på en hyrde, der passer på sin flok.

Der er også referencer til den kristne påske i serien. Hele Moriartys plan går ud på at ødelægge Sherlocks ry. Påskedagene for Jesus var fyldt med pinsler som piskning og den tornekrone, han fik på. Derudover er det tydeligt i serien, at de personer, som Sherlock oprindeligt skulle frelse, bliver dem, der i praksis får ham dræbt. Han blev næsten anset som var han en falsk messias ligesom Jesus. Det er politiet, der ikke tror på, at Holmes kan være så god en detektiv, som han lader til at være. Deres logiske argument er derfor, at Holmes må have fundet på det hele. Her kan der drages en parallel til sanhedrinet: Selvom Jesus skulle være jødernes konge, ender det alligevel hans liv, da han ikke blev anerkendt som Messias, men derimod blev anset for at være en gudsbespotter.

Som Jesus ofrer Sherlock sig selv, idet han er blevet gjort til syndebuk af Moriarty, der skyder al skyld over på Holmes. Det er interessant at bemærke, at der i serien er en uoverensstemmelse i beskrivelsen af Sherlocks opstandelse: I "The Empty Hearse" hører vi diverse forskellige måder, Sherlock undslipper sin skæbne på, men vi finder aldrig ud af, hvordan han rigtigt gør det. Dette spejler Bibelens evangelier, der (som nævnt i redegørelsen) alle har varierende udgaver af opstandelsesfortællingen. Titlerne på "The Adventure of the Empty House" og "The Empty Hearse" lægger sig desuden op ad billedet af Jesu' tomme grav - et tomt hus og en tom rustvogn. Hvis vi fortsætter sammenligningen mellem historierne og Jesu grav, kan man også pointere den sten, der i den kristne opstandelsesfortælling bliver væltet væk fra graven. Holmes taler om, hvordan han kom væk fra vandfaldet i "The Final Problem" med adskillige referencer til sten såsom: "*A huge rock, falling*

from above, boomed past me, struck the path, and bounded over into the chasm".

Når man læser og ser Sherlock Holmes-historierne med henblik på den trefoldige mimesis, er det vigtigt at påpege, at en tekst først er færdig, når den bliver fortolket: dermed er læserens indblanding i receptionen af en tekst lige så vigtig som forfatterens. Det er også interessant at anerkende, at både serien og novellerne meget konsekvent bygger på vores for forståelse, om det så er Guy Fawkes eller lige netop kristendommen. Som velbevandret Sherlock Holmes-fan kan man forstå detaljer, der er taget fra de oprindelige tekster (både romanerne og novellerne), og ud fra disse detaljer forstå visse ting anderledes. *Sherlock*-serien lader generelt til at være mere eksplicit i sin brug af modtagerens for forståelse, og et eksempel på dette er f.eks. den plan, Mycroft og Sherlock udtænker for at undslippe døden og få Moriarty fanget. Planen bliver navngivet LAZARUS. Her trækkes der på den undergerning, Jesus udfører på den døde mand Lazarus* ved at vække ham til live igen. Navnet "Lazarus" giver kun mening for os, fordi vi har en for forståelse vedrørende emnet: mimesis I. Ved at sætte denne scene ind i TV-serien, trækkes der på vores fælles for forståelse, og seriens budskab kommer klarere igennem. På samme måde kan novellerne også læses med lige så kristne briller som serien, da mimesis III jo lige netop handler om læserens/modtagerens reception af en tekst. Læserens for forståelse og brug af de "kristne briller" er lige så vigtige for den individuelle for forståelse af en tekst (eller serie), hvad enten referencerne er eksplicitte eller implicitte, bevidste eller ubevidste.

6. Vurdering

Hvis vi nu følger den tese, at Doyle spiller på vores (og sin egen jesuitiske) kristne for forståelse - altså mimesis I - hvad betyder dette så for forståelsen af Sherlock Holmes som mand, novelle og serie? Ifølge den trefoldige mimesis bliver teksten først færdig i mødet med læseren. Det er ikke kun fra I-III, at læseoplevelsen går. Oplevelsen kan også gå den anden vej. Modtageren præger også teksten, idet vedkommendes for forståelse for altid vil være foranderlig. Vores for forståelse af en tekst vil aldrig være endelig, og denne konstante cirkulering rundt kaldes for den hermeneutiske cirkel. Selvom en tekst i sig selv ikke ændrer sig, kan det faktum, at hele menneskeheden udvikler sig, ændre på tekstens mening - på baggrund af vores konstant foranderlige for forståelse. Det er først, når teksten tolkes, at tekstens endelige budskab

*Matt 27,46; Mark 15,34.

*Joh, 1.

kommer til udtryk, og derfor kommer den kristne offer- og opstandelsesmytologi også til udtryk forskelligt, alt efter hvem der læser den. Til trods for, at Conan Doyle ikke er religiøst interesseret, siger Samuel Rosenberg: *“Yes, the psychological and the intellectual possibilities do exist in this man for the writing of a serio-comic travesty of the Death and Resurrection of Jesus”**. På trods af, at Doyle måske ikke har været bevidst om at skrive religiøst, som han gjorde, tvang hans baggrund ham måske implicit til at gøre det. Men hvis vi nu som kulturkristne kan blive enige om, at der er mange ligheder mellem Sherlock Holmes og Jesus, og at Doyle derfor (nok ubevidst) spiller på den fælles for forståelse, vi har, hvad gør dette så ved læserreceptionen af teksten? Der tales nu om mimesis III, og denne religiøse for forståelse er ud fra denne opgave essentiel for den endelige forståelse af Sherlock Holmes’ offerhandling. Ved at Sherlock Holmes så nært følger vores for forståelse som den kristne frelser – hvad enten man er troende eller ej – skildrer det ham i et lige så frelsende lys.

Vi kulturkristne kan aflæse de fleste kristne koder, men når vi fortæller historien, skal forløbet jo afkodes igen. Her giver det mening at kigge på novellerne og serien hver for sig, da deres bevidsthed vedrørende den kristne metaforik skifter. I novellerne har brugen af den kristne offer- og opstandelsesmytologi den rolle implicit at skildre Holmes som primært uovervindelig og den, der fælder ondskab – i overensstemmelse med den klassiske forsoningslære. I serien derimod spiller det den rolle at skildre Sherlock ikke bare som uovervindelig, men også som en barmhjertig ven, der ofrer sig for at sikre alles overlevelse omkring ham (den subjektive forsoningslære).

Man kan bruge argumentet, at Doyle bare spiller på særlige arketyper, der har været der i tusinder af år, men et modargument kan være, at Jesus jo også spiller på disse selvsamme arketyper, og i eftertiden er han jo – i vores kultur – blevet selve indbegrebet af den ofrende arketype. Det er Jesus, vi først tænker på, når vi hører om offer-arketypen, og derfor er det den, vi tænker på, når vi studerer Sherlock Holmes hermeneutisk.

7. Konklusion

Man kan argumentere for, at offersymbolet er et tværreligiøst fænomen med fokus på særlige arketyper, men til dette kan svares, at det ikke ændrer på læserens kristne forståelse af teksten, samt at Jesus netop også er en viderebyggelse af selvsamme arketype. Alle har en for forståelse for visse ting, og mennesker med en fælles for forståelse har den mulighed at dele implicite ting med hinanden. På baggrund af redegørelsen af den kristne opstandelsesmyte og en analyse af “The Final Problem”, “The Adventure of the Empty House”, “The Reichenbach Fall” og “The Empty Hearse”, kan vi konkludere, at vi som læsere kan finde mange ligheder mellem de bibelske fortællinger og Sherlock Holmes fortællingerne blandt andet på grund af deres brug af kristen metaforik.

Ifølge den trefoldige mimesis bliver teksten først færdig i mødet med læseren. Det er først, når teksten tolkes, at tekstens endelige budskab kommer til udtryk. Derfor kommer den kristne offer- og opstandelsesmytologi også til udtryk

forskelligt alt efter, hvem der læser den. Det vil dog sige, at Sherlock Holmes’ offer først rigtigt når sit højdepunkt, når læseren tolker det som en bibelsk reference. Den kristne offer- og opstandelsesmytologi spiller altså den rolle i Sherlock Holmes-værkerne, at Sherlock Holmes’ offer når helt nye højder, og at vi ser ham som en frelsende figur lig Jesus. Denne for forståelse er nødvendig for at få den fulde forståelse af Sherlock Holmes’ offer og opstandelse, da vi i hans genopstandelse ser ham som uovervindelig og besejrende ligesom Jesus. Den kristne for forståelse har påvirket læseren til at forstå en tekst på en specifik kristen måde, som desuden hænger sammen med teorien om mimesis I. Dette gælder, hvad enten man er troende eller ej, da et kulturkristent land som Danmark i høj grad er påvirket af kristendommen både sprogligt og værdimæssigt.

8. Litteraturliste

8.1 Primærlitteratur

Conan Doyle, Arthur (1903): “The Adventure of the Empty House” i: *The Complete Illustrated Sherlock Holmes*, Omega Books, 1986

Conan Doyle, Arthur (1893): “The Final Problem” i: *The Complete Illustrated Sherlock Holmes*, Omega Books, 1986

Haynes, Toby (2012): “The Reichenbach Fall”

Lovering, Jeremy (2014) “The Empty Hearse”

8.2 Sekundærlitteratur

Eliade, Mircea (1949): *myten [sic] om den evige tilbagekomst*, Munksgaard

Estelle Frankel, Valerie (2014): *SHERLOCK Every Canon Reference You May Have Missed in BBC’s Series 1-3*, LitCrit

Forman, Jens (2009): *De Kristnes Religion*, SYSTIME, 1. udgave, 2. oplag

Forster, E. M. (1927) : *Aspects of the Novel*, Penguin side 73 ff.

<https://www.bibelselskabet.dk/brugbibelen/bibelenonline/joh/20>, sidst tilgået d. 25/3

<https://www.bibelselskabet.dk/brugbibelen/bibelenonline/Ko/1/2>, sidst tilgået d.25/3

<https://www.bibelselskabet.dk/brugbibelen/bibelenonline/luk/24>, sidst tilgået d. 25/3

<https://www.bibelselskabet.dk/brugbibelen/bibelenonline/mark/16>, sidst tilgået d. 25/3 2022

<https://www.bibelselskabet.dk/brugbibelen/bibelenonline/mat/28>, sidst tilgået d. 25/3 2022

<https://www.bibelselskabet.dk/brugbibelen/bibelenonline/Rom/5>, sidst tilgået d. 25/3 2022

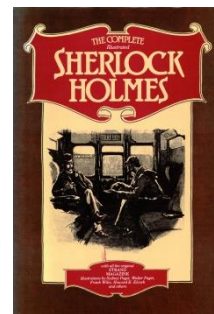
Lund, Christian (2011): *Videnskabsteori og faglige metoder*, Frydenlund, 1. udgave, 2. oplag

Paul, Robert S. (1984): *Whatever Happened to Sherlock Holmes?*, Southern Illinois University Press Carbondale and Edwardsville

Ricœur, Paul (2002): *En Hermeneutisk Brobygger*, Klim

Rosenberg, Samuel (1974): *Naked Is the Best Disguise*, Bobbs-Merrill Company, Inc.

Widmann, Peter <https://denstoredanske.lex.dk/kerygma>, sidst tilgået d. 1/4 2022

**Naked Is the Best Disguise*, side 187-188.